

Людвиг Селимски (Катовице, Полша)

**ЙОРДАН ЗАИМОВ И БЪЛГАРСКАТА ОНОМАСТИКА
(ПО ПОВОД НА ПОСМЪРТНОТО ИЗДАНИЕ
НА НЕГОВИЯ „ВОДОПИС”)**

Професор д-р Йордан Заимов е роден на 23 април 1921 г. в София. След завършване на полукласическия отдел на Втора мъжка гимназия следва славянска филология в СУ, която завършва през 1944 г. Сред професорите, при които се е подготвял за избраното поприще, трябва да бъдат споменати поне имената на Стефан Младенов, Димитър Дечев и Стоян Романски.

През 1950 г. Й. Заимов става научен сътрудник в Института за български език при БАН. През 1960 г. е старши научен сътрудник, през 1971 г. – професор в Секцията по общо, индоевропейско и балканско езикознание. През 1976 г. основава Секция по ономастика в ИБЕ, на която е ръководител, както и на Групата за издаване на старобългарски паметници.

След тежко и продължително боледуване напуска този свят през зимата на 1987 г. Остава забележителни и трайни следи в няколко области на славистиката – българската ономастика и етимология, палеославистика (старобългаристика) и история на българския език.

Да си припомним това огромно дело, доколкото това е възможно с по няколко думи.

Да не забравяме най-напред, че на неговите творчески способности и усилия славистите дължат повторната поява на бял свят на **класическите трудове** на А. М. Селищев: *Славянское население в Албании, Полог и его болгарское население* и *Очерки по маке-*

донской диалектологии, с въвеждащи предговори (София, 1981 г.).

От областта на **палеославистиката и историята на българския** бих желал да спомена една от ранните му научни прояви – участието му в една дискусия с принос под надслов „За наченките на аналитизма“ (ИИБЕ 2, 1952, с. 188–190). И, разбира се, да изтъкна и подчертая монументалните: *Супрасълски или Ретков сборник* (1982–3, в съавторство с М. Капалдо) и *Битолски надпис на самодържец български Иван Владислав. Старобългарски паметник от 1015/1016 година*. С., БАН. 96 с., с резюмета на руски, френски, немски и английски, с. 113–160.

Други важни области, в които проф. Й. Заимов даде също така значителен принос, са **лексикологията, лексикографията и етимологията**, където той се прояви като забележителен диалектолог, историк на езика и балканист.

Да си припомним напр. студията му „Названията на царевицата в български език”.¹ Тук установява изчерпателно названията в българската говорна област на тази нова култура, появила се у нас едва в началото на XVI в., изследва ги откъм произход и първоначално значение, откъм пътищата им на проникване и по-нататъшното разпространение. За постигане на тези цели привлича за сравнителен анализ обилен лексикален материал от другите балкански, както и от останалите европейски езици.

В един от първите си приноси от областта на **етимологията**, под скромното заглавие „Етимологични бележки”² Й. Заимов разглежда 2 проблема: 1) потеклото на наст. *дар* и нейната словообразователна функция в заемки от турски език и взаимодействието ѝ с домашни основи, както в *мечкадар*, като се явява в подобни случаи и в облика *тар*, както в *главатар*; 2) произхода на прилагателното *руен* (от съчетанието *руйно вино*), производно от названието *руй* на растение, което „се е слагало във виното, за да му придаде повече танинност и ... да не се разваля лесно, а също

така да го оцвети с хубав червен цвят” (*руй* е друго название на смрадликата, *Rhus cotinus*).

В статията „Български етимологии (1)”³ Й. Заимов илюстрира между другото огромното значение на данните на **топонимията** за **реконструкцията** на излезли от употреба, изчезнали думи. Така напр., ботаничният термин *вез* ‘(бял) бряст’ липсва в речника на Н. Геров, а наличието му в „*Материали за български ботаничен речник*” (под ред. на Б. Ахтаров, С., 1939) основателно се смята за русизъм, попаднал там от учебници по ботаника. Обаче за някогашното му наличие в нашия език правилно се съди по топоними като *Везището*, *Везовица*, *Везовец* и др. в ЮЗ България. Друг е въпросът доколко е основателно включването в БЕР⁴ (1: 128) без астериск на нарицателно (бълг.) „**вез**, **виза** диал. ‘бял бряст’”, каквото не се отбелязва в нито един етимологичен речник на отделен славянски език. В друга серия – „Български етимологии” (2)⁵ – той отново насочва интереса си към нелесни за етимологичен анализ диалектни думи. Тук напр. думата *слач* ‘вкус на ястие’ получава един завършен анализ, с посочване и на словообразователния суфикс *-*јь*, за разлика от представения повече от четвърт век по-късно в БЕР (6: 858), в който е посочена само основата *сладък* (и за съжаление без да се споменава за анализа ѝ у Й. Заимов). В трета серия етимологични етюди⁶ Й. Заимов стига до много важния извод за съвременните задачи в областта на българската, а и на славянската етимология. Според него „под заглавната статия трябва да се привеждат всички производни от основната дума – от книжовния език, от диалектите, от историческия речник и от ономастиката на дадения език. Често онова, което е известно и ясно в даден език, се оказва неизвестно или неясно в друг език, затова понякога даже и простата съпоставка на речникови единици от различни езици може да хвърли светлина върху някоя неясна или заплетена етимология” (с. 121). Не можем да не споменем и твърде интересната статия за названията на охлюва.⁷

Проф. Й. Заимов е съосновател на „Българския етимологичен речник”, съавтор на първите 2 тома на този речник (1, 1971; 2,

1979), автор на основния му план и принципите за съставянето му. Той е съавтор и на 3-томния РСБКЕ (1955–1959).

Областта на най-трайния и непрекъснат интерес и на най-интензивния творчески труд за нашия учен е **ономастиката**.

По брой на заглавията и по обем приоритет като че ли е имала **топонимията**. Но всеки, който е опитвал способностите си на това изследователско поле, знае, че при цялостното теренно проучване, на което Й. Заимов беше един от пионерите у нас, не е възможно изучаването на имената на местностите да се провежда отделно, в изолация от водните названия и от имената на селищата. Нито пък биха могли да бъдат пренебрегнати личните и фамилни имена или/и прякори/прозвища, с които са тясно свързани много микро-топоними и селищни имена? А проф. Й. Заимов беше доказал силите си във всички тези области. Та малко нещо ли са две монографии с цялостно ономастично проучване на околии: *Местните имена в Пирдопско*, С., 1959, 300 с.⁸, *Местните имена в Панагюрско*, С., 1977, 200 с., дори да бяха само те? А още в първата от тях, в 1959 г., показва един нов и по-добър за читателя начин на изложение на материала, в сравнение с първата монография от този род.⁹ В тези трудове основната информация, която се извлича от научния анализ на всеки топоним, е съсредоточена в IV дял/глава, под заглавието „Речник на географските/местните имена“, върху 2/3 от съдържанието, изписани с дребен шрифт, в който се дава кратко описание на назовавания обект и най-важното – езиковият произход, словообразователният строеж и изходно значение на изучаваното име. Двете споменати монографии бяха предшествани от редица други по-малки и по-големи статии и студии, представляващи също цялостни теренни проучвания, като „Принос към проучването на местните имена в Южна Добруджа“¹⁰, „Принос към проучване на самоковската ономастика (местни и лични имена от Шишманово, Калково и Горни Пасарел)“¹¹ и др.

Проф. Й. Заимов съзнаваше дълбоко, че коренът на думата/апелатива в изучавания топоним не може да даде търсената ин-

формация. Той е от малкото труженици на това поле, за които от първостепенна важност е словообразователният и семантичният строеж на топонима, от онези изследвачи, които се взират в ролята и значението на суфиксалната част, не заобикалят проблемите на взаимодействието между основа и наставка, вземат под внимание разликата между суфикса в нарицателното и същия суфикс в топонима/хидронима. С тези проблеми той се занимава в няколко от по-ранните си публикации, може би най-напред в статията под заглавието „Niektóre osobliwości bułgarskiego słowotwórstwa toponimicznego”¹².

Още по-обстойно тези проблеми третира няколко години по-късно в студията „Български топонимични наставки”¹³. Тук именно той разграничава умалителната функция на наставките при нарицателните от топонимичната функция на същите по форма наставки при собствените имена. След критичен преглед на изследвания върху френската и румънската топонимия и хидронимия стига до изводи, които са много важни за методиката на изследванията в тази област. И е напълно прав, че „като се говори за «умалителност» на топонимичните наставки (не хидронимичните), забравя се, че началната служба на тези наставки не е да придават умалителност на нарицателните, а преди всичко отношение, връзка между основната дума и производната. Напр. в думата *воденица* наставката ни показва в какво отношение стои прил. *воден* към съществ. *воденица*: в случая се изтъква отношението на воденицата като ‘сграда за мелене на зърниво’ към водата, към водната сила [...], наставката *-ица* в случая няма никаква умалителна служба, а само субстантивизира едно прилагателно и едновременно с това създава някаква връзка, отношение между началната и производната дума” (с. 196). По аналогичен начин в *МИ Плачковица* = *Плачковата могила*, наст. *-ица* не означава умалителност, а служи за преобразуване на местно име, съставено от две части (прилагателно и съществително) в едносъставно, като по същество тя замества определяемото съществително (втората съставка), а се прибавя към основата на прилагателното (първата съставка), което по този начин се превръща в съществително. Така и в имена

за жени (съпруги) по имената на съпрузите им наст. *-ица* се прибавя не направо към личното име на съпруга, а към образуваното от него притежателно прилагателно, което е ясно при такива имена като *Петровица* 'Петрова(та) жена' (от по-новия тип, с наст. *-ов*), но не е така очевидно при производните от притежателни прилагателни от стария тип, с наст. *-я*, като „Иваница = лично име Иван + *-я* + *-ица*”. Така наблюдаваният върху анализ на множество местни имена „стремеж към субстантивизация на местните имена” ученият не без основание счита за един „основен закон на топонимичното словотворство” (с. 196). Това обобщение се подкрепя според него най-напред от численото преобладаване на местните имена с топонимична наставка в сравнение със състоящите се само от прилагателни от типа *Висок, Дълбока, Равна*. Отнасяйки към „недалечното минало” образуването на местни имена с наставки, той го характеризира като „спонтанно, непринудено, естествено, не по административен път, както се образуват повечето нови местни и особено селищни имена” (с. 197). В подкрепа на споменатия закон Й. Заимов привежда и извода, че местните имена с топонимична наставка представляват преобразования на предходни спрямо тях двусловни имена. За това той съди по т.нар. от него „непълна споеност на топонимичната наставка”, която при някои производни от такива топоними отпада от основата на мотивиращата дума (та се получава деривация с отсичане на част от основата; дезинтегрална деривация; „трукция”, от англ. truncation; един вид количествена алтернация), както напр. от МИ „*Еловица* имаме *Еловска долчина*”. Така според автора МИ *Гайдарски равнища* е възникнало не от сегашното родово име *Гайдаров*, а от прякора *Гайдарите*, което го предхожда хронологично (с. 197). Тук изследователят обръща внимание и на една важна разлика между топонимите и хидронимите, образувани с „умалителни” наставки. Според Й. Заимов умалителността при топонимите се изразява предимно лексикално – *Купина* → *Малки Купин*, а не **Купинец* или **Купиница*. А доколкото все пак се срещат наставки за физическа умалителност при топоними, това са наставки, които са продуктивни при нарицателните, такива

като наст. *-че, -ка, -ичка, -ле* (както в МИ *Врѣхче, Вѣрбичките, Крушка, Крушле*). Докато при речните имена наставките *-ица* и *-ец* се явяват при „успоредни имена, както се вижда от примерите: *Арчар* и *Арчарица*, *Дунав* и *Дунавец*, *Искър* и *Искрец* [...]” (с. 199). В тази студия Й. Заимов предприема и подробен анализ на редица наставки: *-ан, -ян* (201), *-ек (-як)* (201–205)¹⁴, *-ел* (205), *-ер* (205–206), *-ор* (206), *-ец* (206–216), *-еш* (216–218), *-ик* (218–219), *-ил* (219–220). Този анализ следва във втората част на студията¹⁵, където авторът разглежда наставките: *-ица* (с. 133–154), *-ич* (155–157), *-иш* (157), *-ка* (157–159)¹⁶, като припомня формулирания вече извод, че „стрежеят към субстантивация на местните имена е основен закон на топонимичното словотворство” (с. 159).

В анализа на местните имена Й. Заимов търси и открива архаични, излезли от употреба особености на говорите от различни равнища на езика (фонетика, морфология, словообразуване, лексика, семантика), въз основа на които възстановява и стари преселнически движения в страната и селищни промени.

Отлично подготвеният палеославист и историк на българския език, особено на старо- и среднобългарския период, изучава документираната в старобългарските паметници топонимия с важната изследователска цел, като се свързват засвидетелстваните местни имена с определена географска среда, да се локализируют и уточнят откъм хронология отделните езикови явления, които ни интересуват по-специално, или такива, като третирането на гласните **ѣ, ѣ, ж ѡ**, еровите гласни **ѣ** и **ѡ**, редукцията на неударените гласни **ѣ** и **ѡ**, промените сричкото **л** (или групата **ѡл**), прегласа **чд > чѣ, чо > чѣ**, прехода на групата **чр > цр**, резултат от сръбско влияние върху македонските говори.¹⁷

Така в редица топоними, като СелИ *Торос* (Луковитско), *Патарос*, име на рекичка в околностите на с. Дълго поле (Белогр.) и на село в Дойранско, МИ *Долос* и *Гедикес* (Маданско) и др. открива член *с (-ъсѣ)*, който в повечето случаи е свидетелство за старинността на съответните имена.¹⁸

В други статии вниманието е насочено към местни имена, в чиято основа са залегнали лексикални единици, които са излезли

от употреба, а не са могли да бъдат документирани в писмени или други паметници, но се намират за тях сигурни и точни съответствия в други славянски езици. Така напр. от местните имена *Грезница* (в Белослатинско), *Грезно* (блато в Котленско) и *Грезен* (в Пловдивско) се възстановява стб. *грѣзь (както сръб. диал. *грез* ‘кал’), от което е стб. глагол *погрѣзѣти* ‘затъвам в кал’. По аналогичен начин се възстановяват и изчезнали имена от растителния свят, като *свида* ‘раст. *Cornus sanguinea*’ („храст чешкодрян”), за което се съди по 10-ина топонима/хидронима¹⁹, но така и не е намерило място в БЕР 6²⁰, или като *црешиа* (срв. рус. *черемш*) и др., както и изчезнали лични имена.²¹

Проф. Й. Заимов схваща ономастиката като общественоисторическа наука *par excellence*, като наука, която ни помага да възстановим недокументирани фрагменти не само от миналото на езика, но и от обществената история на неговите носители. В редица по-големи и някои крупни монографични трудове чрез анализа на ономастичните единици нашият учен достигна до важни заключения относно езиковата принадлежност на създателите/творците на съответните имена, до изводи за най-старите обитавани от тях места на географската карта, за посоките и пътищата на разселване на част от славяните, по-точно – на заселването на южните славяни, а по-специално – на българската част от тях.

Затова предмет на анализ му бяха не само местните названия в съвременните политически граници на България, многократно прекроявани и драстично свивани. От такъв характер и важност е студията върху местните имена с наст. *-иц* от псл. **-itj*.²² Географското разпространение на архаичния тип патронимни названия на *-иц* (с.-х. *-ić*, пол. и чеш. *-ic*) свидетелства за заселване на българските славяни от югозапад към изток и североизток, както и за това, че пътят им от задкарпатската прародина на юг е минавал западно от Трансилвания между реките Тимок и Морава, след което се е разделял – една група е заселила Западна Македония, Източна Албания, Епир, Тесалия, като стига до Пелопонес, а друга е заела пространството между Места и Струма.²³

От също такава важност са още няколко статии на Й. Заимов, като: „Българские географические названия в Албании XV века”²⁴, „Этногенез болгарского народа по данным болгарской топонимии”²⁵, „Данни на българските географски имена от Южна Гърция за българския език от 6 до 9 век”²⁶, „Към проучването на българските географски имена в Гърция”²⁷, „Принос към проучването на българските географски имена в Гърция”²⁸, с анализ на непрочувани досега имена или с алтернативни обяснения на изследвани и по-рано имена, които по същество представят допълнения и поправки към класическия труд на Макс Фасмер „Die Slaven in Griechenland” (1941).

И, разбира се, от огромна и непреходна стойност са фундаменталните монографии: *Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия* (С., 1967, 352 с., с прецизно изработени подробни карти, приложени в отделна книга)²⁹ и *Български географски имена с -јъ. Принос към Славянския ономастичен атлас* (С., 1973, 193 с. + 8 карти)³⁰.

Ако отчитаме отделно и антропонимията, трябва да отбележим като важно дело с непреходна научна стойност и посмъртно публикувания *Български именник* (С., 1988, 312 с.; II изд. 1994), с анализ на 12000 ЛИ, сред които някои запазили се само във фолклора или документирани в писмени паметници от VI в. насам, или реконструирани по научен път от образувани от тях имена на местности. Когато се говори за тази книга, необходимо е да се изтъква и втората ѝ част, където се анализират *Фамилни имена от чужд произход*. Тук са положени „усилия да се издирят точни български успоредици и съответствия на чуждите имена както по значение, така и по строеж, за да се запази традицията, която ги е създала” (с. 257). Покрай тази немаловажна приложна стойност на *Именника*, трябва да се добави и това, че във втората част на книгата изследвачите ще намерят и някои необхванати в Речника на Ст. Илчев (1969) фамилни имена, както и опити на много места за алтернативен словообразователен и семантичен анализ на разгледани у Ст. Илчев фамилни имена.

Хидронимията проф. Й. Заимов изучава постоянно между другото. На този дял от българската ономастика посвещава и редица специални публикации, като „Български речни имена: *Арчар, Барголевица, Бебреш, Боцица, Вуица, Въча, Киевицица, Крапец, Кричим, Сенковец, Скът, Тича, Турия и Уйненщица*”³¹, „Български водни имена”³², „Bulgarische Gewässernamen”³³ и редица други.

Макар оставил забележителни, както беше подчертано, и трайни следи в няколко области на езиковедската славистика, нашият учен, съзирайки или/и предчувствайки, че идва краят на земния му път, отивайки си от нас, е преживявал поне една огромна мъка повече, отколкото мнозина други – мъката, че не му е било дадено или „писано” да доведе до окончателен вид или/и да види отпечатан своя шедевър, както с пълно право може да бъде наречен неговият „Български водопис”.

А научната общественост у нас, разбира се, и в света знаеше за този труд твърде отдавна. За него споменаваше самият Автор. Съвсем недвусмислено и ясно се заявяваше през 1981 г. в очерк по случай 60-годишнината му, че „е под печат първата част на капиталния му труд «Български водопис. Имената на водите в североизточния край на Балканския полуостров»”³⁴. Тази отрадната информация се появи в подобен очерк в друг облик: „Първата част (буква А–Р) на труда, съдържащ 2700 машинописни страници, е вече под печат”³⁵. Същото се заявяваше и в очерк от по-късна дата – вече по повод кончината на Й. Заимов³⁶. Подобна информация се появи и в чуждестранния научен печат, по същия тъжен повод, макар и вече не така категорично, а като пожелание, с думите: „miejmy nadzieję, że «Nazwy wodne» ujrzą kiedyś światło dzienne”³⁷.

А професор Й. Заимов несъмнено е съставял своя труд търпеливо и систематично, с любов и с неизбежната покора го е допълвал и уточнявал, гледайки на него като на шедевър.

В последният труд на проф. Й. Заимов, от една страна, е събрано максимално пълно или изчерпателно както исторически документираното, така и все още живото по негово време

лексикално богатство, използвано за наименоване на разнообразни водни обекти и тясно свързано с българската езикова и обществена история. От друга страна, в това фундаментално изследване се привеждат за сравнително-исторически анализ много повече съответствия от всички славянски и други индоевропейски езици, както и славянски заемки в неславянски езици (румънски, гръцки, албански, немски, унгарски, турски и др.) и заемки в славянските езици от други езици. В този богат и разнообразен речников материал от областта на водните имена са съхранени архаични особености от фонетичен, словообразователен или лексикално-семантичен характер, които се отнасят към различни исторически епохи и свидетелстват по своеобразен начин за най-старата поселищна история, за битата, културата и духовния свят на нашите предходници и техните съседи или/и съжители. В този труд са взети под внимание опитите за анализ и на други учени – български и чуждестранни, с ясно изразена преценка за научната им стойност според виждането на Й. Заимов. Най-последно – и това бих желал особено да подчертая – проф. Йордан Заимов, който не робуваше на авторитети, а подлагаше всичко на трезва проверка, тук ревизира и някои собствени становища. Напр.: „*Въртешиница*: долно течение на Лева река [...]. В БЕз 10, 1960, 424, обясних името от *врѣт* ‘градина’ и *-ешница*, но географските особености на речните корита насочват към връзка с *врѣт*- във *врѣтеи/врѣтеж* ‘водо-врѣтеж’”. Или, за р. *Въча*: „Моето обяснение, БЕз 9, 1959, 361, за връзка с гл. *жчѣти ‘вкарвам вътък, въча’, прич. *жча ‘която въчи’, т. е. ‘криволичи’ среща формални и семантични³⁸ пречки”.³⁹

Прочее, от този труд читателят ще почерпи и поука за нравственост в науката.

Проф. Й. Заимов беше радетел за български език без много чуждици. Дълбоко уважавам тази гражданска позиция и не съм подменил нито един от непривично – особено за по-младите колеги – звучащите у него термини от типа на споменатото (в бел. 38) **значенски** вм. *семантични* или *смыслеви*, *уподоба* вм. *уподобяване* и др. под.

Тази година се навършват 25 години от кончината на големия Учен.

Първата част (с имена от А до Р) от капиталния труд „Български водопис“ на най-забележителния български изследвач в областта на ономастиката се появява на бял свят! Появява се – благодарение на големите и всеотдайни душевни и физически усилия на доц. д-р Мария Ангелова-Атанасова, благодарение и на ст. н. с. Димитрина Михайлова и на н.с. Гинка Дюлгерова. Разбира се, благодарение и на любезността на уважаемата г-жа проф. д-р Василка Тъпкова-Заимова, съпругата на проф. Й. Заимов.

Отпечатването на „Български водопис“ – една от най-важните планови задачи, изпълнени в рамките на научния проект „Тезаурус на българската топонимия“ – е важно, забележително научно събитие.

Библиография за проф. Йордан Заимов:

Кочев, Ив. 1988, Йордан Заимов (1921–1987). // *Български език* 38/3, с. 252–253.

Милтенова, А. 1985, Йордан Заимов. // Кирило-Методиевска енциклопедия. А–З, С., с. 709–711.

Милтенова, А. 1988, Йордан Заимов. // *Старобългаристика* 12/3, с. 124–125.

Михайлова, Д. 1981а, Библиография на трудовете на проф. д-р Йордан Заимов (1942–1980). // *Български език* 31/4, с. 367–378.

Михайлова, Д. 1981б, Проф. д-р Йордан Заимов на 60 години. // *Съпоставително езикознание* 6/6, с. 54–57.

Михайлова, Д. 1988а, Библиография на трудовете на проф. д-р Йордан Заимов (1981–1987). // *Български език* 38/3, с. 253–255.

Михайлова, Д. 1988б, Йордан Заимов (1921–1987). // *Съпоставително езикознание* 13/3, с. 117–118.

Чалъков, М. 1981, Проф. Й. Заимов на шейсет години. // *Български език* 31/4, с. 364–367.

Чолева, А. 1996, Проф. д-р Йордан Заимов – ономаст (1921–1987). // *Състояние и проблеми на българската ономастика*. 3.

Ономасти и ономастични изследвания в България. УИ „Св. св. Кирил и Методий”, Велико Търново, с. 83–91.

Die Redaktion 1987, Jordan Dimov Zaimov (1921–1987). // *Балканско езиковедство* 30/4, с. 273.

Reiter, N. 1988, Jordan Zaimov (1921–1987). // *Zeitschrift für Balkanologie* 24/2, p. 112–113.

Szymański, T. 1989, Jordan Zaimow (23 IV 1921 – 11 XII 1987). // *Onomastica* 34, p. 277–280.

БЕЛЕЖКИ

¹ *Езиковедски изследвания в чест на академик Стефан Младенов*. София, с. 113–126.

² *Български език* 3/2, 1953, с. 171–173.

³ *Български език* 18/4–5, 1968, с. 407–411.

⁴ *Български етимологичен речник* 1–7–, София, 1971–2010–.

⁵ *Slawische Wortstudien*. VEB Domowina-Verlag Bautzen 1975, s. 165–177.

⁶ Славянские этимологии. // *Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 22, 1976, с. 111–121.

⁷ Die bulgarischen Namen der **Schnecke**. Etymologische Untersuchung. // *Zeitschrift für Slawistik* 5/2, 1960, s. 186–203.

⁸ Срв. [рец.] Ив. Кънчев, Нов труд българската топонимия. // *Български език* 11/4, 1961, с. 359–370.

⁹ Ив. Дуриданов, *Местните названия от Ломско*. София, БАН, 1952.

¹⁰ *Комплексна научна добруджанска експедиция през 1954 г.* София 1956, с. 177–242.

¹¹ *Onomastica* 10/1–2, Kraków, 1965, 74–108; 11/1–2, 1966, s. 62–92.

¹² *Onomastica* 2/2, Kraków, 1956, s. 258–259.

¹³ *Onomastica* 7, Kraków, 1961, 195–220; 8/1–2, 1963, s. 133–162.

¹⁴ Привеждането при МИ *Шумлековица* (с. 204) на думите „стремление, изумление, томление и др.” като примери за „развито епентетично л” е несполучливо – те са черковнославянски/руски заемки.

¹⁵ *Onomastica* 8/1–2, Kraków, 1963, s. 133–162.

¹⁶ Примерът с *драка*, пол. *draka* ‘сбиване, бой’ (с. 157) не е сполучлив, защото пол. *draka* е руска заемка в полския език, а освен това то е „изключителна форма от инфинитивната основа *dra-*” (F. Sławski, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, t. I, Kraków, 1956, 160). Топонимичната наставка *-ка*, която се отделя в местни имена (*Onomastica* 8/1–2, s. 157–159), е застъпник на псл. **-ька*, **-ѣка*, които са вторични наставки,

получени благодарение на абсорбцията на гласната на основата. В анализираниите примери наст. *-ка* (от **-ька*, **-ѣка*) служи за субстантивизация на прилагателни или за образуване на женски имена от мъжки или на умалителни, все различни от формациите от първичен тип, образувани от корени, като *река*, от прасл. **rěka* ‘река’ (< **roi-kā*), от ие. **(e)rei* ‘плувам, тека’ (F. Sławski, *Zarys słowotwórstwa prasłowiańskiego*. // F. Sławski [red.] *Słownik prasłowiański. Tom 1: A–B*. Ossolineum, 1974, 89).

¹⁷ Старобългарският език и старобългарската топонимия (според кирилски извори от IX до XIV в). // *Славянска филология. Том X. Езикознание*. С. 1968, с. 143–148.

¹⁸ *Bulgarische geographische Namen mit dem Artikel -s-*. // *Studia językoznawcze poświęcone profesorowi doktorowi Stanisławowi Rospondowi*. Wrocław, 1966, s. 331–334.

¹⁹ Срв. напр. анализа на речните имена *Свѣгъовица*, *Свѣдница*, *Свѣдовец* (на с. 127–128) на статията „Български водни имена”. // *Български език* 11/2, 1961, с. 115–130.

²⁰ В БЕР е било пренебрегнато дори и това, че някои етимологични речници осведомяват за наличие на тази лексикална единица и в българския речник. Така сред съответствията на чеш. *svída* (и *svíd*) ‘keř *Cornus sanguinea*’ се намира и „b. nář. *svit*”, т. е. „българско диалектно *svit*” (V. Machek, *Etymologický slovník jazyka českého*. Nakl. ČSAV. Praha, 1968, 596); при съответствията на хърв. и сръб. *svěba* П. Скок пояснява: „Mjesto *b* stoji *d* u slov., bug. [etc.]” (P. Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Knj. treća, poní² – Ž, Zagreb, 1973, 371–372). Срв. словаш. *svíb* ‘бот. дрян (*Cornus*)’ (Словашко-български речник, С., 1970, с. 842).

²¹ Български водни имена в светлината на славянската лексика. // *Славянска филология. Том III. Доклади, съобщения и статии по езикознание*. С., 1963, с. 301–308; *Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия*. С., 1967, с. 99 и сл.

²² Die bulgarischen Ortsnamen auf *-išt-* aus **-itj-* und ihre Bedeutung für die Siedlungsgeschichte der Bulgaren in den Balkanländern. // *Балканско езикознание* 9/2, София, 1965, с. 5–80.

²³ Die bulgarischen Ortsnamen auf *-išt-* aus **-itj-*..., 18–19; *Заселване на българските славяни на Балканския полуостров. Проучване на жителските имена в българската топонимия*. София, БАН, с. 88 и сл., 101–103.

²⁴ *Studia Balcanica, I. Recherches de géographie historique*, S., 1970, 179–194.

²⁵ *Перспективы развития славянской ономастики*. Москва, 1980, с. 45–48.

²⁶ *Български език* **33/2**, 1983, с. 108–116.

²⁷ *Български език* **37/1–2**, 1987, с. 10–17.

²⁸ *В чест на академик Владимир Георгиев. Езиковедски проучвания по случай седемдесет години от рождението му*. С., 1980, с. 222–235.

²⁹ Срв. [рец.], V. Kiparsky // *Zeitschrift für slavische Philologie* 34, 1969, 435. W. Lubaś // *Onomastica* **17/1–2**, 1972, s. 284–287.

³⁰ Срв. [рец.]: В. И. Георгиев // *Бълг. език* 28/1, 1978, с. 76–78; В. П. Нерознак и др. // *Историч. ономастика*, М., 1977, с. 298–299; О. Н. Трубачев // *Балк. езикознание* **21/2**, 1978, с. 57–60; R. Koronczewski // *Onomastica* 21, 1976, s. 262–266; J. Prinz // *Балк. езикознание* **21/1**, 1978, с. 49–51; К. Zierhoffer // *Onomastica* 22, 1977, s. 277–285.

³¹ *Български език* **9/4–5**, 1959, с. 357–368.

³² *Български език* **10/5**, 1960, с. 420–430; **11/2**, 1961, с. 115–130.

³³ *Zeitschrift für Slavistik* **6/1**, 1961, 43–60; **2**, s. 217–250.

³⁴ М. Чалъков, Проф. Й. Заимов на шейсет години. // *Български език* **31/4**, 1981, с. 366.

³⁵ Д. Михайлова, Проф. д-р Йордан Заимов на 60 години. // *Съпоставително езикознание* **6/6**, 1981, с. 56.

³⁶ И. Кочев, Йордан Заимов (1921–1987). // *Български език* **38/3**, 1988, с. 252.

³⁷ T. Szymański, Jordan Zaimow (23 IV 1921 – 11 XII 1987). // *Onomastica* 34, 1989, s. 279.

³⁸ Аз бях оставил оригиналното у Й. Заимов „значенски”, но, както се оказва, по нечий друг редакторски вкус е било предпочетено „семантични”.

³⁹ Й. Заимов, *Български водотис*, т. 1, А–Й, Велико Търново 2012, с. 248, 249.